

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Відокремлений структурний підрозділ «Рожищенський фаховий коледж
Львівського національного університету ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С. З. Гжицького»**

ПРИСАДИБНЕ І ДЕКОРАТИВНЕ ПТАХІВИЦТВО

ПРОГРАМА (ОРІЄНТОВНА)

**навчальної дисципліни
підготовки фахових молодших бакалаврів
спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва
в закладах фахової перед вищої освіти**

**Рожище
2021**

Укладач:

Чижевська О. І. викладач технологічних дисциплін, спеціаліст першої кваліфікаційної категорії ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького»

Рецензент:

Куденчук Л. А., викладач спеціальних дисциплін, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького»

Рекомендовано цикловою комісією технологічних дисциплін ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького» (протокол від 15.09.21 № 2)

Схвалено педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького» (протокол від 21.10.21р № 4)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

“Присадибне і декоративне птахівництво”

Галузь знань	20 Аграрні науки і продовольство
Спеціальність	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Освітньо-професійна програма	Виробництво та переробка продукції тваринництва
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Фаховий молодший бакалавр
Нормативна чи вибіркова	Вибіркова
Кількість кредитів ЕКТС за освітньо-професійною програмою	2
Загальна кількість годин	60

Форма організації освітнього процесу та види навчальних занять, обсяг годин:

Навчальні заняття:

Лекції	22
Практичні заняття	8
Самостійна робота	30

Форма підсумкового контрольного заходу залік

ВСТУП

Птахівництво України є однією з найінтенсивніших і динамічніших галузей сільськогосподарського виробництва, яка має можливість в короткі терміни значно збільшити виробництво дієтичних висококалорійних продуктів – м'яса і яєць для забезпечення людей фізіологічно необхідною нормою харчування.

Розвиток птахівництва у присадибному господарстві також передбачає розведення птиці різних видів, як окраси міні парків, для задоволення естетичних потреб людини.

Програмою дисципліни “Присадибне і декоративне птахівництво” передбачено вивчення основних технологічних процесів одержання продукції птахівництва в умовах присадибного господарства, сучасного стану і перспективи розвитку декоративного та аматорського птахівництва, біологічних особливостей та етіології різних видів птиці, а також можливостей використання продукції декоративного птахівництва.

Міждисциплінарні зв'язки: “Розведення сільськогосподарських тварин”, “Годівля сільськогосподарських тварин”, “Економіка виробництва продукції тваринництва”.

Метою навчальної дисципліни є надання студентам спеціальних знань і вмінь щодо вивчення основних технологічних процесів, набуття практичних навичок з оцінки екстер'єру, конституції, продуктивних якостей птиці, добору яєць для інкубації, вирощування, годівлі та утримання птиці, виробництва харчових яєць та м'яса птиці та вирощування декоративної птиці.

Основними завданнями дисципліни є засвоєння студентами теоретичних знань, що передбачені навчальною програмою з дисципліни “Присадибне і декоративне птахівництво”, формування спеціальних професійних умінь та навичок в умовах присадибного господарства.

Як результат вивчення курсу студенти повинні знати:

- сучасний стан птахівництва та пріоритетні напрями розвитку галузі;
- види сільськогосподарської птиці непромислового та декоративного вирощування;
- породи і кроси птиці, їх біологічні особливості та господарсько-корисні ознаки;
- типи конституції та їх характеристику;
- особливості екстер'єру різних видів сільськогосподарської та декоративної птиці;
- несучість сільськогосподарської птиці та фактори, що на неї впливають;
- м'ясну продуктивність птиці та фактори, що на неї впливають;
- методи розведення та їх використання;
- використання гетерозису під час схрещування і гібридизації;
- добір сільськогосподарської птиці;
- роль племінної роботи в поліпшенні продуктивних якостей птиці;
- технологію одержання інкубаційних яєць та відбір їх для інкубації;
- режим інкубації та його біологічний контроль;
- системи і способи утримання птиці;

- технологію годівлі птиці різного віку і напряму продуктивності, виробництва харчових яєць та м'яса птиці;
 - основні технологічні принципи виробництва харчових яєць та м'яса птиці;
 - виробничу санітарію та заходи з охорони довкілля;
- вміти:
- визначати види і основні породи сільськогосподарської та декоративної птиці, продуктивність сільськогосподарської птиці, інкубаційні якості яєць птиці, норми годівлі птиці;
 - оцінювати продуктивні якості птиці за екстер'єрними і конституційними особливостями, якість харчових яєць та м'яса птиці;
 - оцінювати племінні та продуктивні якості птиці;
 - проводити біологічний контроль режиму інкубації, дослідження основних параметрів мікроклімату;
 - робити підбір пар для спаровування;
 - балансувати раціони і рецепти комбікормів за поживністю;
 - дотримуватися правил безпеки праці у присадибних господарствах;

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Викладачі можуть внести зміни у розподіл навчальних годин за темами у зміст програмного матеріалу, порядок його вивчення з обов'язковим збереженням кількості годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни.

Внесені зміни повинні бути обговорені на засіданні предметної (циклової) комісії і затверджені заступником директора з навчальної роботи.

1. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Розділ		Тема		Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи			
№	назва	№	назва	лекції	лабораторно-практичні заняття	самостійна робота	разом
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Присадибне птахівництво	1.1.	Вступ. Непромислове курівництво	2	-	2	4
		1.2.	Присадибне качківництво	2	-	2	4
		1.3.	Особливості вирощування перепелів в умовах присадибного господарства	-	2	2	4
		1.4.	Непромислове вирощування цесарок	2	-	2	4
		1.5.	Технологія присадибного вирощування фазанів	2	-	2	4
		1.6.	Особливості вирощування голубів в умовах присадибного господарства	2	-	2	4
		1.7.	Присадибне страусівництво	2	4	2	8
Всього за розділ				12	6	14	32
2.	Декоративне птахівництво	2.1.	Особливості присадибного вирощування лебедів	2		4	6
		2.2.	Присадибне вирощування павичів	2		2	4
		2.3.	Особливості розведення степового журавля в умовах присадибного господарства	2		2	4
		2.4.	Технологія присадибного вирощування казарок та мандаринок	2		4	6
		2.5.	Технологія вирощування попугаїв	-	2	2	4
		2.6.	Особливості вирощування канарок у домашніх умовах	2	-	2	4
Всього за розділ				10	2	16	28
Разом годин з навчальної дисципліни				22	8	30	60

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Присадибне птахівництво

1.1. Вступ. Непромислове курівництво

Завдання дисципліни “Присадибне і декоративне птахівництво” та зв’язок з іншими дисциплінами навчального плану, її роль у охороні здоров’я людей і довкілля.

Породи курей різного напрямку продуктивності та непромислового використання, яких розводять у присадибному господарстві (Брама, Мастер Грей, Фавероль, Маран та ін.)

Несучість курей. Вік знесення першого яйця. Насиджування яєць самкою. Відбір курчат при закупівлі. Утримання молодняку у перші місяці життя. Відбір молодої птиці та формування стада. Статеве співвідношення.

Особливості годівлі курей різних статевих-вікових груп у зимовий та літній періоди. Основні види кормів для курей. Вимоги до якості. Зелені корми у годівлі курей.

Способи утримання курей у присадибному господарстві. Вимоги до утримання у вольєрах та з вигулом. Будова присадибних пташників. Параметри мікроклімату. Продовження світлового дня у зимовий період. Облаштування гнізд та сідел. Збирання та зберігання яєць в умовах присадибного господарства.

Ветеринарно-санітарні заходи у присадибному курівництві. Профілактика захворювань.

Харчова цінність курячих яєць з присадибного господарства.

1.2. Присадибне качківництво

Породи і кроси качок, які не є об’єктами промислового виробництва, але з успіхом розводять у присадибних господарствах.

Відбір каченят при закупівлі молодняку. Утримання каченят у перші місяці життя.

Вік знесення першого яйця. Несучість качок. Маса яєць. Насиджування яєць самкою. Інкубація качиних яєць. Ознаки, за якими здійснюють розподіл за статтю. Відбір молодняку та формування стада. Статеве співвідношення.

Корми, які використовують у годівлі качок у різні періоди вирощування. Особливості годівлі різних статевих-вікових груп. Раціон. Кратність годівлі.

Линяння качок.

Особливості утримання качок у присадибному господарстві. Способи вирощування качок на м’ясо. Правила облаштування вигулів. Будова присадибних пташників. Параметри мікроклімату. Продовження світлового дня у зимовий період. Облаштування гнізд. Збирання та зберігання качиних яєць в умовах присадибного господарства.

Ветеринарно-санітарні заходи у присадибному качківництві.

Особливості вирощування перепелів в умовах присадибного господарства

Біологічно-господарські особливості перепелів. Породи птиці. Харчова цінність м'яса та яєць перепелів.

Корми, які використовують при годівлі перепелів. Комбікорми. Особливості годівлі перепелів різних статевих-вікових груп.

Несучість перепілок. Інкубація. Вирощування перепеленят. Ознаки, за якими проводять відбір при закупівлі молодняку. Ознаки, за якими здійснюють розподіл за статтю. Вік знесення першого яйця. Маса яєць. Несучість Комплектування стада.

Особливості утримання перепелів. Способи утримання (у кліткових батареях, на підлозі тощо). Щільність посадки. Ветеринарно-санітарні вимоги до облаштування пташника. Мікроклімат у приміщеннях. Догляд за птицею. Профілактика хвороб. Співіснування з іншими видами птиці.

Забій птиці і обробка тушок. Реалізація тушок та яєць.

1.3. Непромислове вирощування цесарок

Історія одомашнення. Біологічно-господарські особливості цесарок. Породи цесарок. Екстер'єр. Харчова цінність м'яса та яєць.

Особливості відтворення цесарок. Шлюбний період. Інкубація яєць. Технологія вирощування молодняку. Відбір молодняку при закупівлі. Ознаки, за якими здійснюють розподіл за статтю. Вік знесення першого яйця. Маса яєць. Несучість. Комплектування стада.

Корми, які використовують при годівлі цесарок. Норми годівлі. Раціон годівлі. Особливості годівлі різних статевих-вікових груп цесарок.

Утримання птиці. Способи утримання. Параметри мікроклімату. Будова вольєрів. Щільність посадки. Догляд. Профілактика хвороб. Співіснування з іншими видами птиці.

Забій птиці, обробка тушок та їх реалізація.

1.4. Технологія присадибного вирощування фазанів

Біологічно-господарські особливості фазанів. Породи птиці. Харчова цінність м'яса та яєць фазанів. Напрями вирощування.

Особливості відтворення фазанів. Шлюбний період. Інкубація яєць. Відбір молодняку при закупівлі. Особливості вирощування молодняку. Ознаки, за якими здійснюють розподіл за статтю. Вік знесення першого яйця. Маса яєць. Несучість. Комплектування стада.

Корми, які використовують при годівлі фазанів. Норми годівлі. Раціон годівлі. Особливості годівлі різних статевих-вікових груп птиці.

Способи утримання птиці. Будова вольєрів. Ветеринарно-санітарні вимоги до облаштування пташника. Щільність посадки. Мікроклімат у

приміщеннях. Догляд. Профілактика хвороб. Співіснування фазанів з іншими видами птиці.

Реалізація фазанів мисливським організаціям, приватним зоопаркам.
Забій птиці, обробка тушок та їх реалізація.

1.5. Особливості вирощування голубів в умовах присадибного господарства

Історія одомашнення. Біологічно-господарські особливості птиці. Основні групи порід, їх характеристика та особливості використання. Особливості поведінки птиці. Екстер'єр птиці. Ознаки, за якими здійснюють розподіл за статтю.

Харчова цінність м'яса та яєць.

Характер і спосіб життя голуба. Приміщення для утримання голубів. Вимоги до облаштування вольєру та голубника.

Створення сім'ї голубів. Підготовка до гніздування. Облаштування гнізда. Відкладання яєць. Виведення молодняка та особливості його вирощування.

Корми, які використовують у годівлі голубів. Норми годівлі. Раціон годівлі. Особливості годівлі різних статево-вікових груп.

Догляд за голубами. Профілактика хвороб. Співіснування з іншими видами птиці.

Забій та обробка тушок.

1.6. Присадибне страусівництво

Історія одомашнення птиці. Біологічно-господарські особливості страусів. Породи. Особливості поведінки птиці. Екстер'єр. Харчова цінність м'яса та яєць.

Особливості відтворення страусів. Ознаки, за якими здійснюють розподіл за статтю. Шлюбний період. Будівництво гнізда. Кладка яєць. Висиджування яєць. Інкубація. Особливості вирощування молодняка.

Облаштування території страусиної ферми. Вимоги до приміщення для утримання страусів. Параметри мікроклімату. Санітарно-гігієнічні вимоги до станків та вигульних майданчиків. Системи утримання. Догляд за страусами.

Корми, які використовують у годівлі страусів. Комбікорми. Норми годівлі. Раціон годівлі. Особливості годівлі різних статево-вікових груп страусів. Техніка годівлі.

Продукція страусівництва.

Забій птиці, обробка тушок та їх реалізація.

Практичне заняття 1

Визначення потреби присадибного господарства у приміщенні та вигульних майданчиках при вирощуванні страусів.

Практичне заняття 2

Складання раціонів годівлі, для різних видів птиці, яких утримують у присадибному господарстві.

2. ДЕКОРАТИВНЕ ПТАХІВНИЦТВО

2.1. Особливості присадибного вирощування лебедів

Біологічні особливості птиці. Породи лебедів. Поведінка птахів.

Створення сім'ї. Лебедина вірність. Шлюбний період. Облаштування гнізда. Відкладання та висиджування яєць. Особливості вирощування лебедят.

Корми, які використовують у годівлі лебедів. Раціон годівлі. Особливості годівлі різних статево-вікових груп. Комбікорми для лебедів.

Утримання птиці в умовах присадибного господарства. Облаштування пташника та вольєрів. Вигул лебедів. Облаштування штучних водойм. Догляд. Особливості зимівлі. Профілактика хвороб.

Реалізація птиці.

2.2. Присадибне вирощування павичів

Біологічні особливості птиці. Екстер'єр. Поведінка. Історія розведення павичів, їх господарське значення.

Способи утримання павичів та їх характеристик. Облаштування вольєрів та пташників. Виготовлення сідала. Облаштування гнізда. Параметри мікроклімату. Вигул.

Корми, які використовують у годівлі павичів. Раціон годівлі. Особливості годівлі різних статево-вікових груп. Комбікорми для павичів.

Ознаки, за якими проводять відбір при закупівлі молодняку. Створення сімей. Шлюбний період. Яйцекладка. Інкубація яєць. Особливості вирощування молодняку.

Догляд за павичами. Профілактика хвороб. Співіснування з іншими видами птиці.

2.3. Особливості розведення степового журавля в умовах присадибного господарства

Біологічні особливості птиці. Екстер'єр птиці. Види журавлів.

Ознаки, за якими проводять відбір при закупівлі молодняку.

Особливості утримання журавлів в умовах присадибного господарства. Параметри мікроклімату. Характер і спосіб життя. Догляд за журавлями.

Створення сім'ї. Шлюбний період. Яйцекладка. Насиджування яєць. Охорона гнізда. Особливості вирощування молодняку.

Корми, які використовують у годівлі журавлів. Раціон годівлі. Особливості годівлі різних статево-вікових груп.

Профілактика хвороб. Співіснування з іншими видами птиці.

2.4. Технологія присадибного вирощування казарок і мандаринок

Біологічні особливості казарок і мандаринок. Екстер'єр. Види казарок та їх характеристика.

Спосіб життя і середовище проживання. Особливості утримання в умовах присадибного господарства. Вимоги до вольєрів та басейнів.

Корми, які використовуються при годівлі птиці. Раціони годівлі. Особливості годівлі різних статеві-вікових груп.

Відтворення казарок і мандаринок. Створення сім'ї. Шлюбний період. Облаштування гнізда. Яйцекладка. Насиджування яєць. Особливості вирощування молодняку.

Догляд за птицею. Профілактика хвороб. Співіснування з іншими видами птиці.

Семінарське заняття 2

Технологія вирощування попугаїв

Біологічні особливості. Екстер'єр. Види попугаїв: попугаї хвилясті, корелла, нерозлучники, ара, какаду, жако, монах, благородний та інші. Особливості поведінки попугаїв різних видів.

Ознаки, за якими проводять вибір при закупівлі молодняку.

Особливості утримання птиці. Види кліток та вольєрів, їх облаштування. Облаштування гніздового будиночку. Іграшки для попугаїв.

Особливості відтворення попугаїв. Шлюбний період. Підбір пари. Яйцекладка. Висиджування яєць. Особливості вирощування молодняку.

Корми, які використовуються при годівлі попугаїв. Раціони годівлі. Особливості годівлі різних статеві-вікових груп попугаїв різних видів.

Навчання попугаїв розмовляти. Догляд за попугаями. Профілактика і лікування хвороб.

Реалізація молодняку.

2.5. Особливості вирощування канарок у домашніх умовах

Біологічні особливості канарок. Екстер'єр. Спів канарок та причини його відсутності.

Особливості розмноження. Формування пари. Шлюбний період. Облаштування гнізда. Яйцекладка. Висиджування яєць. Особливості вирощування молодняку.

Ознаки, за якими проводять вибір при закупівлі молодняку.

Особливості утримання птиці. Види кліток та вольєрів, їх облаштування. Облаштування гніздового будиночку.

Корми, які використовуються при годівлі канарок. Раціони годівлі. Особливості годівлі різних статеві-вікових груп канарок.

Догляд. Профілактика і лікування хвороб. Реалізація молодняку.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Основним завданням навчальних закладів на сучасному етапі розвитку суспільства є формування творчої особистості, фахівця, здатного до самостійного підвищення фахового рівня, самоосвіти, креативності, інноваційної діяльності. Щоб залучити студента до активного здобуття знань, неоціненною є роль самостійної роботи.

Мета самостійної роботи студентів: розвивати творчі здібності здобувачів знань; активізувати та сприяти поглибленню розумової діяльності; формувати потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвивати морально-вольові зусилля особистості.

В орієнтовній структурі навчальної дисципліни до кожного розділу вказано кількість годин, відведена на самостійне вивчення. Самі ж теми самостійного вивчення визначає викладач, що забезпечуватиме його творче ставлення до праці, надасть можливість розвивати педагогічно доцільну лінію співпраці та перетворити свою навчальну дисципліну на засіб формування всебічно розвиненої особистості студента.

Визначені теми самостійного вивчення мають бути відображені в робочій навчальній програмі, розглянуті на засіданні циклової комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Бесулін В. І., Гужва В. І., Куцак С. М. Птахівництво і технологія виробництва яєць та м'яса птиці. Біла Церква, 2003. 448 с.
2. Годівля сільськогосподарських тварин: підручник / Бомко В.С. та ін. Вінниця: Нова Книга, 2001. 240 с.
3. Інструкція з бонітування сільськогосподарської птиці; Інструкція з ведення племінного обліку в птахівництві та зразків форм племінного обліку в птахівництві Наказ міністерства аграрної політики та продовольства України від 22 січня 2019 р. №179/01 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0145-19#Text> (дата звернення: 10.09.2021).
4. Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 01 січня 2016 р. № 3691-ХІІ/93-ВР URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3691-12> (дата звернення: 11.09.2021).
5. Технологія виробництва продукції птахівництва: підручник / Бородай В.П. та ін. Вінниця: Нова Книга, 2006. 360 с.
6. Технологія виробництва продукції тваринництва: підручник / Бусенко О.Т. та ін. Київ: Вища освіта, 2005. 496 с.
7. Журнали «Сучасне птахівництво», , «Птахівництво. Україна», « Наше птахівництво», «Тваринництво України» та інші.